

Vergaderjaar 1989-1990

21 561

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de opnemings- en bepalingen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING, ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. VOORSTEL VAN WET

Artikel 1653d

Dit artikel bevatte een derde lid dat luidde:

3. Een verrichting ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst kan zonder de toestemming, bedoeld in de vorige leden, worden uitgevoerd, indien zulks uit het bij of krachtens de wet bepaalde voortvloeit.

Artikel 1653k luidde:

De hulpverlener verstrekt aan de patiënt desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage in een afschrift van de bescheiden, bedoeld in artikel 1653 i, behoudens voor zover dit de persoonlijke levenssfeer van een ander zou schaden. De hulpverlener mag voor de verstrekking van het afschrift een redelijke vergoeding in rekening brengen.

Artikel 1653l

Het derde lid luidde:

3. Daaronder zijn evenmin begrepen degenen wier toestemming ter zake van de uitvoering van de behandelingsovereenkomst op grond van de artikelen 1653d en 1653u is vereist. Indien de hulpverlener evenwel, door inlichtingen over de patiënt, dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden te verstrekken,

niet geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen, laat hij zulks achterwege.

Artikel 1653n

Het derde lid luidde:

3. Daaronder zijn evenmin, begrepen degenen wier toestemming ter zake van de verrichting op grond van de artikelen 1653d en 1653u is vereist. Indien de hulpverlener evenwel, door verrichtingen te doen waarnemen, niet geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen, laat hij zulks niet toe.

Artikel 1653t

Dit artikel bevatte een tweede lid dat luidde:

2. Het eerste lid is niet van toepassing voor zover zulks bij wet of algemene maatregel van bestuur is bepaald.

Artikel 1653u

Het tweede lid luidde:

2. Hetzelfde geldt indien de patiënt de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt, maar niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, terwijl, indien zodanige patiënt meerderjarig is en onder curatele staat, nakoming jegens de curator geschiedt.

Het derde lid luidde:

3. Indien een meerderjarige

patiënt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, niet onder curatele staat, worden de verplichtingen die voor de hulpverlener uit deze titel jegens de patiënt voortvloeien, door de hulpverlener nagekomen jegens de persoon die daartoe door de patiënt is gemachtigd in zijn plaats op te treden. Ontbreekt zodanige persoon, of treedt deze niet op, dan worden de verplichtingen nagekomen jegens de echtgenoot of andere levensgezel van de patiënt, tenzij deze persoon dat niet wenst, dan wel, indien ook zodanige persoon ontbreekt, jegens een ouder of een kind van de patiënt, tenzij deze persoon dat niet wenst, een ander voor zover die nakoming verenigbaar is met de zorg van een goed hulpverlener.

Artikel 1653x was oorspronkelijk artikel 1653w.

ARTIKEL III

Onderdeel A luidde:

A In artikel 18, eerste lid, vijfde volzin, wordt het woord «derde» vervangen door: eerste.

Onderdeel B luidde:

B Artikel 38 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt de zinsnede «in overleg met de patiënt».

2. In de eerste volzin van het tweede lid wordt na de woorden «van het behandelingsplan» ingevoegd: in elk geval.

3. Van het tweede lid vervalt de tweede volzin.

4. Het vierde lid komt te luiden:

4. Indien over het behandelingsplan geen overeenstemming wordt bereikt, stelt de voor de behandeling verantwoordelijke persoon de geneesheer-directeur hiervan in kennis.

5. Het vijfde lid komt te luiden:

5. Het bepaalde in de artikelen 1653d, eerste en tweede lid, en 1653u van het burgerlijk wetboek is niet van toepassing voor zover uitvoering van het behandelingsplan volstrekt noodzakelijk is om ernstig gevaar voor de patiënt of anderen, voortvloeiende uit de stoornis van zijn geestvermogens, af te wenden. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen categorieën van behandelingsmiddelen of maatregelen worden aangewezen, die niet mogen worden toegepast bij een behandeling als bedoeld in de eerste volzin.

6. In het zesde lid wordt in de eerste volzin het woord «derde» vervangen door: eerste. In de derde volzin worden de woorden «de in het tweede lid bedoelde personen» vervangen door: de in het tweede lid, eerste volzin, bedoelde personen, alsmede aan de echtgenoot, de wettelijke vertegenwoordiger of, ingeval deze ontbreken, de naaste (familie)betrekkingen van de patiënt.

7. In het zevende lid wordt het woord «derde» vervangen door: eerste.

Artikel V

De tweede volzin van het tweede lid ontbrak.

Artikel VI ontbrak.

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Algemeen Deel

Hoofdstuk 1. Inleiding

De laatste drie alinea's ontbraken.

Hoofdstuk 2. Patiëntenrechten binnen de bestaande regelgeving.

De achtste alinea luidde:

Voor zover de W.P.R. niet van

toepassing is op registraties van persoonsgegevens van patiënten, wordt in het onderhavige wetsvoorstel op dat stuk uitvoering gegeven aan de in artikel 10, tweede en derde lid, van de Grondwet gegeven opdracht. Voor zover het gaat om rechten die reeds onder de bescherming van de W.P.R. vallen, is er dus een samenval van regels. Dat levert geen problemen op nu de regeling in het wetsvoorstel in overeenstemming is met de desbetreffende regeling in de W.P.R.

De negende tot en met de laatste alinea ontbraken.

Hoofdstuk 4. Vorm en werkingssfeer van de gekozen regeling. De laatste volzin van de vierde alinea ontbrak.

De laatste alinea luidde:

Voor wat betreft de niet-contractuele relaties is ermee rekening gehouden dat het artikel waardoor deze onder de onderhavige regeling wordt gebracht (art. 1653t) eerst na enig tijdsverloop in werking kan treden. Eerst dient voldoende vast te staan in hoeverre de bepaling in al die situaties zonder bezwaar toepassing kan vinden. Bij algemene maatregel van bestuur zullen daarom beperkende regels kunnen worden gesteld; uiteraard kunnen zo nodig bij wet ook afwijkende regels worden gesteld. Het artikel treedt eerst na verloop van vijf jaren in werking. Gedurende die tijd kan worden bezien welke de inhoud en de reikwijdte van deze algemene maatregel van bestuur moeten zijn.

Hoofdstuk 5. Reikwijdte.

De vierde alinea luidde:

Uit de omschrijving in het onderhavige wetsvoorstel van handelingen op het gebied van de geneeskunst en de daaraan gegeven uitbreiding, kan worden opgemaakt dat daaronder handelingen op het gebied van de artsenijbereidkunst vallen. In het wetsvoorstel worden die handelingen uitgesloten indien zij worden verricht door een zelfstandige gevestigde apotheker. Deze uitzondering berust op de volgende overwegingen. De relatie tussen een patiënt en een zelfstandige gevestigde apotheker strekt tot het afleveren van geneesmiddelen; daarop is van toepassing de Wet op de geneesmiddelenvoorziening (Stb. 1958, 408). Gaat het om het afleveren van geneesmiddelen die uitsluitend op recept verkrijgbaar zijn, dat is er al

een behandelingsovereenkomst tussen een patiënt en een arts, een tandarts of verloskundige aan voorafgegaan; alleen zodanige hulpverlener kan immers het recept dat tot aflevering leidt afgeven. Op diens relatie met de patiënt zijn de bepalingen van het onderhavige wetsvoorstel in volle omvang van toepassing. De vraag of de relatie tussen een patiënt en een zelfstandig gevestigde apotheker dan nog de bijzondere bescherming van de onderhavige wettelijke regeling behoeft kan ontkennend worden beantwoord.

Hoofdstuk 6. Het verstrekken van inlichtingen.

In de vijfde alinea ontbraken de laatste twee volzinnen.

Hoofdstuk 7. Het toestemmingsvereiste.

De derde alinea ontbrak;

In de vijfde alinea ontbrak de tweede volzin.

Het slot vanaf de zevende alinea luidde:

Zonder toestemming van de patiënt mag de hulpverlener handelingen verrichten indien de patiënt geen toestemming kan geven en het belang van de patiënt vereist dat die handelingen niet worden uitgesteld tot een moment waarop aan de patiënt kan worden gevraagd of hij daarmee instemt. Deze regeling is in het voorstel van wet opgenomen teneinde te voorkomen dat een hulpverlener een op enig moment noodzakelijke ingreep achterwege zou moeten laten omdat hij op dat moment niet over de toestemming van de patiënt kan beschikken.

De patiënt kan de gegeven toestemming te allen tijde intrekken. Dit vindt zijn rechtvaardiging in de eigen – met eerbiediging van de lichamelijke en geestelijke integriteit verband houdende – aard van de behandelingsovereenkomst. De hulpverlener heeft geen «behandelingsrecht» in die zin dat hij voorbij zou kunnen gaan aan een latere wilsuiving van de patiënt. Het alsnog intrekken van een verleende toestemming mag het niet toe leiden dat de hulpverlener de hulpverlening zonder meer beëindigt. De intrekking hoeft immers niet te betekenen dat de patiënt de relatie wil beëindigen. Veelal zal de patiënt met de hulpverlener tot een afspraak kunnen komen over een andere behandelingsmethode.

Hoofdstuk 8. Bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt.

De laatste volzin van de tweede alinea luidde:

Het voorstel geeft zelf enkele uitzonderingsgevallen aan en laat uiteraard de bij of krachtens een andere wet geregelde uitzonderingsgevallen onaangetast.

In plaats van de vierde, vijfde en zesde volzin van de vijfde alinea stond een volzin die luidde:

Uitgangspunt voor het verstrekken van patiëntgegevens aan derden voor dit soort onderzoeken is en blijft dat daarvoor de toestemming van de patiënt wordt gevraagd en verkregen.

De zesde alinea, vanaf de tweede volzin luidde:

Dit voorstel is door ons niet gevolgd. De in het wetsvoorstel opgenomen regeling ter zake van het gebruikmaken van patiëntgegevens vindt haar grondslag in het recht (van de patiënt) op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer. In het in het advies van de Nationale Raad aangegeven geval is de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt niet aan de orde; de hulpverlener heeft immers per definitie toegang tot de door hem aangetekende patiëntgegevens. Het al dan niet met toestemming van de patiënt verrichten van wetenschappelijk onderzoek met gebruikmaking van op hem betrekking hebbende gegevens staat los van de zorgvuldigheid die in acht moet worden genomen bij het bekendmaken van de onderzoeksresultaten. Zowel voor derden die het onderzoeksmateriaal hebben gebruikt, als voor de hulpverlener geldt dat zij ervoor dienen te zorgen dat bij het naar buiten brengen van hun onderzoeksresultaten daarin geen tot een individuele persoon herleidbaar gegevens zijn opgenomen.

De eerste twee volzinnen van de zevende alinea luiden:

De Wet persoonsregistratie (W.P.R.) bevat eveneens een regeling ter zake van het verstrekken van gegevens ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Ingevolge artikel II, tweede lid, W.P.R. kunnen ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek desgevraagd persoonsgegevens worden verstrekt voor zover de persoonlijke levenssfeer van de

geregisteerde daardoor niet onevenredig wordt geschaad.

De laatste zin van de negende alinea luidde:

Het spreekt voor zich dat ook hierbij enkele uitzonderingen in de wet zijn opgenomen.

Hoofdstuk 9. Het recht op inzage in en afschrift van gegevens. De laatste twee volzinnen van de eerste alinea ontbraken.

De laatste volzin van de tweede alinea ontbrak.

De tweede alinea, vanaf de vierde volzin, luidde:

Voor zover het verstrekken van de inzage of het afschrift de persoonlijke levenssfeer van een derde zou schaden, mag de hulpverlener de inzage of het afschrift met een beroep daarop weigeren. De regeling van de rechten van de belanghebbende op kennisneming in de Wet persoonsregistraties (W.P.R.) kent een overeenkomstige weigeringsgrond indien de belanghebbende verzoekt om een overzicht van de hem betreffende persoonsgegevens die in de registratie zijn opgenomen.

De vijfde alinea ontbrak.

Hoofdstuk 13. Deregulering.

13.1 Doelstelling van de regeling. De tweede alinea luidde:

De regeling in het wetsvoorstel inzake het aantekenen van medische gegevens omtrent de patiënt en het gebruik van aangetekende gegevens, valt samen met die van de W.P.R. ter zake of vult laatstbedoelde regeling aan.

13.2 Normstelling, delegatie, bestuursinstrument en met de uitvoering gemoeide lasten.

Tussen de eerste en tweede volzin van de eerste alinea stonden twee volzinnen die luiden:

Gedelegeerde normstelling wordt alleen in artikel 1653 t, tweede lid, mogelijk gemaakt. Dit geschiedt omdat thans nog niet tot in de finesses kan worden overzien in welke niet-contractuele behandelingssituaties de normen zonder bezwaar van overeenkomstige van toepassing kunnen zijn.

2. ARTIKELEN

Artikel I

De laatste zin van de toelichting op dit artikel ontbrak.

Artikel 1653b

De tweede alinea van de toelichting op artikel 1653 b ontbrak.

In de plaats van de derde tot en met de tiende volzin van de derde alinea stonden vier volzinnen die luiden:

Is het in dit lid geschetste gevaar slechts tijdelijke aanwezig, dan zullen de desbetreffende inlichtingen op een later tijdstip gegeven kunnen en moeten worden. Aldus de derde volzin van het tweede lid.

Een met deze bepaling samenhangende regeling wordt gegeven in artikel 1653k. Zie verder de toelichting op dat artikel.

Artikel 1653d

De toelichting op dit artikel bevatte een zesde alinea die luidde:

Er zijn wettelijke regelingen volgens welke toestemming van de patiënt voor het uitvoeren van een verrichting niet is vereist. Gewezen wordt op het wetsvoorstel B.O.P.Z. (art. 38, vijfde lid; dit artikel wordt overigens aan het onderhavige wetsvoorstel aangepast; zie artikel III). Voorts zijn er wettelijke bepalingen volgens welke de medewerking aan een behandeling verplicht is. In dit verband wordt vermeld artikel 12 van de Dienstplicht (Stb. 1922, 43). Op dergelijke bepalingen ziet het derde lid.

Artikel 1653f

De laatste volzin van de toelichting ontbrak.

Artikel 1653h

Aan het slot van de toelichting op dit artikel stond een alinea die luidde:

Het onderhavige artikel komt overeen met artikel 7.7.1.5 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Artikel 1653i

De laatste drie volzinnen van de eerste alinea en de tweede en de vijfde alinea van de toelichting ontbraken.

Artikel 1653k

De tweede volzin van de derde alinea van de toelichting luidde: Indien kan worden voorzien dat het verstrekken van inzage of afschrift van bepaalde gegevens aan de patiënt de persoonlijke levenssfeer van een ander zou schaden, dient de hulpverlener daartoe over te gaan.

Artikel 1653i

In de vierde volzin van de tweede alinea van de toelichting op artikel 1653i ontbrak de zinsnede «(1653 i jo 1653u, tweede lid)».

De zesde alinea luidde:

Ingevolge het derde lid dienen ook degene wiens toestemming ter zake van de uitvoering van de behandelingsovereenkomst op grond van de artikelen 1653d en 1653 u is vereist, gegevens te worden verstrekt en inlichtingen of inzage te worden gegeven. Bedacht zij, dat zodanige toestemming niet nodig is indien het belang van de patiënt vereist dat tot de verrichting onverwijld wordt overgegaan, voorts indien zulks bij of krachtens de wet is bepaald, dan wel indien de verrichting in het belang van de patiënt van twaalf tot zestien jaar kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de patiënt te voorkomen.

Artikel 1653m

In de eerste volzin van de toelichting op artikel 1653 m stond in plaats van «een andersoortige uitzondering»: anderssoortige uitzonderingen.

In de tweede volzin stond in plaats van «het onderhavige artikel»: de onderhavige bepaling. Voorts stond in de tweede volzin in plaats van «daarin»: in dat lid.

De derde volzin van de eerste alinea luidde:

Deze bepaling is uiteraard alleen van belang in de gevallen waarin niet kan worden volstaan met het verstrekken van gegevens die niet meer herleidbaar zijn tot de persoon van de patiënt.

In de plaats van de vijfde tot en met de laatste volzin van de eerste alinea stond de volgende tekst:

Wat bij voorbeeld wel onder dit criterium zou kunnen vallen is de omstandigheid dat het wetenschappelijke onderzoek betrekking heeft op de kwaliteit van verrichtingen die slechts worden uitgevoerd door een categorie van hulpverleners waartoe een zeer gering aantal personen behoort. In zo'n geval kan niet zonder een kans op vertekening van het onderzoek via de hulpverleners, die de patiëntgegevens onder zich hebben, de toestemming van de betrokken patiënten worden verkregen. In deze fase van het onderzoek zullen, mits minder bezwarende alternatieven niet voorhanden zijn, in voorkomende gevallen de patiëntgegevens door

de hulpverlener aan de onderzoeker mogen worden verstrekt zonder voorafgaande toestemming van de betrokken patiënten.

De tweede en de derde alinea ontbraken.

Artikel 1653n

De tweede alinea van de toelichting op dit artikel luidde:

De in het derde lid vervatte uitzondering is ontleend aan die van artikel 1653i, derde lid. Het ligt voor de hand de al dan niet aanwezigheid van ouders, voogden enz. bij het uitvoeren van verrichtingen eveneens afhankelijk te doen zijn van de omstandigheid of hun toestemming voor de verrichting wel of niet is vereist, en van de vraag of de hulpverlener met het toelaten van die waarneming geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen.

Artikel 1653p

De laatste alinea van de toelichting op dit artikel luidde:

De regeling, neergelegd in het derde lid van het onderhavige artikel, komt overeen met die van artikel 7.7.1.7 Nieuw Burgelijk Wetboek. Bij de in dit lid bedoelde onkosten kan bij voorbeeld worden gedacht aan kosten voor laboratoriumonderzoek. In dit verband wordt nog opgemerkt dat ook voor het in rekening brengen van laboratoriumkosten de Wet tarieven gezondheidszorg onverkort geldt.

Artikel 1653u

De derde alinea van de toelichting op dit artikel luidde:

Indien de patiënt meerderjarig is en onder curatele is gesteld, zullen de verplichtingen jegens de curator moeten worden nagekomen. Het feit dat een patiënt onder curatele staat behoeft echter nog niet te betekenen dat hij elk inzicht in zijn eigen situatie mist. Indien de betrokkene in een concreet geval, bij voorbeeld ten aanzien van de vraag of een bepaalde verrichting dient plaats te vinden, wel tot een redelijke waardering van zijn belangen in staat kan worden geacht, zal hij zelf kunnen optreden. Aldus het tweede lid van artikel 1653 u.

De laatste alinea luidde:

Zou te zijner tijd het instituut van het mentorschap worden ingevoerd, dan zal de mentor hier een rol kunnen vervullen.

De toelichting op artikel 1653x

was oorspronkelijk de toelichting op artikel 1653 w.

De tekst, behelzende toelichting op artikel 1653w (nieuw), ontbrak.

ARTIKEL III

De toelichting op onderdeel B luidde:

Onderdeel B

In het eerste lid van artikel 38 worden de woorden «in overleg met de patiënt» geschrapt. Het behandelingsplan heeft betrekking op een complex van verrichtingen. Overleg over zodanig plan zal moeten plaatsvinden met degene of degenen wier toestemming ingevolge artikel 1653d juncto artikel 1653 u van het Burgelijk Wetboek, voor verrichtingen is vereist.

De gevallen waarop de tweede volzin van het tweede lid van artikel 38 ziet, worden eveneens gedekt door artikel 1653 d juncto 1653u B.W. De tweede volzin kan derhalve vervallen.

In het nieuwe vijfde lid van artikel 38 wordt vastgelegd dat het toepassen van een behandeling zonder de toestemming van de betrokkene(n) een afwijking is van het eerste en tweede lid van artikel 1653d B.W. De omschrijving van de gevallen waarin zodanige behandeling kan plaatsvinden is niet gewijzigd. Het criterium blijft dat dit slechts kan voor zover zulks volstrekt noodzakelijk is voor de afwending van ernstig gevaar voor de patiënt of anderen.

Nu de tweede volzin van het tweede lid van artikel 38 vervalt, dient de daarin gegeven opsomming in het zesde lid te worden overgenomen.

Artikel V

De toelichting op dit artikel bevatte een tweede volzin die luidde:

Voorafgaand aan de inwerking-treding van artikel 1653 t kunnen een of meer algemene maatregelen van bestuur dan wel afzonderlijke wetten worden voorbereid.

Artikel VI

De tekst, behelzende toelichting op artikel VI, ontbrak.